

Дело C-531/22**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

9 август 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieście w Warszawie (Полша)

Дата на акта за преюдициално запитване:

5 юли 2022 г.

Страни в главното производство

Кредитори: Getin Noble Bank S.A., TF, C2, PI

Длъжник: TL

Предмет на главното производство

Производство, образувано по молба на кредитори, за упражняване на надзор в производството по принудително изпълнение върху недвижим имот

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на член 3, параграф 1, член 6, параграф 1, член 7, параграфи 1 и 2 и член 8 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори, член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, принципите на правна сигурност, на стабилитета на окончателните съдебни решения, на ефективност и пропорционалност, и на правото на изслушване от съд във връзка с член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и член 105, параграф 1 от Процедурния правилник на Съда

Преюдициални въпроси

1. Трябва ли член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните

клаузи в потребителските договори, както и принципите на правна сигурност, на стабилитета на окончателните съдебни решения, на ефективност и на пропорционалност да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която предвижда, че националният съд не може служебно да осъществи контрол върху неравноправни договорни клаузи и да приложи произтичащите от това последици, когато упражнява надзор върху производство по принудително изпълнение, провеждано от съдебен изпълнител въз основа на влязла в сила и подлежаща на изпълнение заповед за плащане, издадена в производство, в което не се събират никакви доказателства?

2. Трябва ли член 3, параграф 1, член 6, параграф 1, член 7, параграфи 1 и 2 и член 8 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори, член 47 от Хартата на основните права, както и принципите на правна сигурност, на ефективност, на пропорционалност и на право на изслушване от съд да се тълкуват в смисъл, че не допускат тълкуване в съдебната практика на национална правна уредба, съгласно което вписването на неравноправна договорна клауза в регистъра на неравноправните клаузи има за последица, че тази клауза се счита за неравноправна във всяко производство, в което участва потребител, включително:

- спрямо продавач или доставчик, различен от този, срещу когото е водено производството за вписване на неравноправна договорна клауза в регистъра на неравноправните клаузи,
- в случай на разпоредба, чийто текст не е идентичен от езикова гледна точка, но която има същия смисъл и поражда същите последици спрямо потребителя?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори: съображения 4, 21, 24, член 3, параграф 1, член 4, параграф 1, член 6, параграф 1, член 7, параграфи 1 и 2, както и член 8;

Харта на основните права на Европейския съюз: членове 38, 47

Договор за функционирането на Съюза (ДФЕС): член 169, параграф 1 и член 267,

Процедурен правилник на Съда: член 105, параграф 1

Цитирани национални разпоредби и национална съдебна практика

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Конституция на Република Полша) от 2 април 1997 г.: член 76

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Закон от 23 април 1964 г. за приемане на Граждански кодекс): членове 22¹, 43¹, член 58, параграф 1, член 385¹, параграфи 1—4 и член 385²,

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Закон от 17 ноември 1964 г. за приемане на Граждански процесуален кодекс) член 363, параграф 1, член 365, параграф 1, членове 366 и 479³⁶, член 479⁴², параграф 1, член 479⁴³, член 479⁴⁵, параграфи 1—3, член 505³⁰, параграф 2, член 505³¹, параграф 2, член 505³², параграф 1, членове 758 и 776, член 777, параграф 1, член 804, параграф 1 и член 840, параграф 1;

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Закон от 5 август 2015 г. за изменение на Закона за защита на конкуренцията и потребителите и на някои други закони): член 2, точка 2, член 8, параграф 1 и членове 9 и 12

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 175/15 (тълкувателно решение на Върховния Съд от 20 ноември 2015 г., III CZP 175/15)

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 На 9 януари 2006 г. длъжникът сключва договор за кредит с Getin Bank S.A., въз основа на който банката отпуска на кредитополучателя индексирани спрямо обменния курс на швейцарския франк кредит в полски злоти [PLN], равняващ се на стойността в полски злоти на сумата 15 645,27 швейцарски франка (CHF) за периода от 9 януари 2009 г. до 16 януари 2016 г. Съгласно договора кредитът се отпуска в полски злоти по курса „купува“ на валутата, в която е индексирани, както е посочено в „Таблицата за обменните курсове за кредитите в чуждестранна валута и индексирани в чужда валута кредити“ (наричана по-долу „таблицата за обменните курсове“), която е в сила към датата на сключване на договора за кредит. Обменният курс към датата на сключване на договора е 2,3930 PLN. Кредитът е предназначен за финансиране на покупката на лек автомобил и свързаните с това комисиони и такси. Договорът предвижда погасяването на всички задължения по него да се извършва в полски злоти. Размерът на задълженията се определя като равностойността на подлежащата на погасяване сума, изразена във валутата на индексирани, след като се конвертира по обменния курс „продава“ на валутата на индексирани, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила на датата, на която банката получава дължимата сума. Обменният курс към датата на съставяне на договора е 2,5410 PLN.

- 2 На 13 май 2008 г. длъжникът сключва договор за кредит с Getin Bank S.A., въз основа на който за срок от 120 месеца банката отпуска на кредитополучателя кредит в полски злоти, който е индексирани в швейцарски франкове и се равнява на равностойността в полски злоти на сумата 36 299,30 CHF. Съгласно договора кредитът се изплаща в полски злоти по обменния курс „купува“ на валутата на индексирани, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила към датата на съставяне на договора за кредит. Обменният курс към датата на съставяне на договора е 2,0110 PLN. Кредитът е предназначен за финансиране на покупката на лек автомобил и свързаните с това комисиони и такси. Договорът предвижда погасяването на всички задължения по договора да се извършва в полски злоти. Размерът на задълженията се определя като равностойността на подлежащата на погасяване сума, изразена във валутата на индексирани, след като се конвертира по обменния курс „продава“ на валутата на индексирани, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила на датата, на която банката получава дължимата сума. Обменният курс към датата на съставяне на договора е 2,1680 PLN.
- 3 На 3 юни 201[5] г. Getin Noble Bank S.A. (преди това: Getin Bank S.A.) подава молба в рамките на електронно заповедно производство като иска длъжникът да бъде осъден да ѝ заплати сумата 87 469,51 PLN, заедно с договорната лихва, законната лихва и съдебните разноски. В обстоятелствената част на молбата банката заявява, че на 13 май 2008 г. страните са сключили договор за кредит, който е бил прекратен поради неплащане на погасителните вноски от страна на длъжника, поради което банката иска от длъжника да ѝ заплати остатъка от главницата по кредита, дължимите такси и капитализираните лихви. На 23 юни 2015 г. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód (Районен съд Люблин-запад, Люблин, Полша) издава в заповедното производство заповед за плащане, като нарежда на длъжника в срок от две седмици от връчването на заповедта да заплати на Getin Noble Bank S.A. претендираната сума, заедно с договорната лихва, законната лихва и съдебните разноски, или да подаде възражение в този срок. Длъжникът не подава възражение срещу заповедта за плащане и в резултат на това тя влиза в сила, а горепосоченият съд обявява, че тя подлежи на изпълнение с акт от 27 август 2015 г.
- 4 На 28 декември 2016 г. Getin Noble Bank S.A. подава молба в електронно заповедно производство, като иска длъжникът да бъде осъден да ѝ заплати сумата от 7 499,58 PLN, както и съдебните разноски. В обстоятелствената част на молбата банката заявява, че на 9 януари 2006 г. страните са сключили договор за кредит, който е бил прекратен поради неплащане на погасителните вноски от страна на длъжника, поради което банката иска от длъжника да ѝ заплати остатъка от главницата по кредита, дължимите такси и капитализираните лихви. На 13 февруари 2017 г. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód (Районен съд Люблин-запад, Люблин) издава в заповедното производство заповед за плащане, като нарежда на длъжника в срок от две седмици от връчването на заповедта да заплати на Getin Noble Bank S.A.

претендираната сума заедно със съдебните разноски или да подаде възражение в този срок. Длъжникът не подава възражение срещу заповедта за плащане и в резултат на това тя влиза в сила, а горепосоченият съд обявява, че тя подлежи на изпълнение с акт от 21 април 2017 г.

- 5 Въз основа на двете посочени по-горе изпълнителни основания банката започва изпълнително производство, водено от съдебен изпълнител, в хода на което е наложена възбрана върху недвижим имот на длъжника, представляващ жилище във Варшава, като в изпълнителното производство встъпват и други вискатели. Запитващата юрисдикция упражнява надзор върху това изпълнително производство.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 6 По първия въпрос запитващата юрисдикция посочва, че още от 2017 г. упражнява надзор върху изпълнителното производство, но че е възникнала необходимост от отправяне на настоящото преюдициално запитване, тъй като е необходимо тълкуване на правото на Съюза с оглед на правилното прилагане на националното право във връзка с неотдаващите решения на Съда по дело C-600/19, по съединени дела C-693/19 и C-831/19, и по дела C-725/19 и C-869/19.
- 7 В точка 68 от решение от 17 май 2022 г., SPV Project 1503 и др., C-693/19 и C-831/19), Съдът по-специално посочва, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която предвижда, че когато срещу издадена по искане на кредитор от съда заповед за плащане длъжникът не е подавал възражение, впоследствие, поради това че силата на пресъдено нещо, с която се ползва тази заповед, имплицитно обхваща действителността на съответните клаузи, с което се изключва изцяло разглеждането на тяхната действителност, съдът по изпълнение не може да контролира евентуалния неравноправен характер на клаузите от договора, които са послужили като основание за издаването на тази заповед. Обстоятелството, че към датата, на която заповедта е влязла в сила, длъжникът не е знаел, че може да бъде квалифициран като „потребител“ по смисъла на тази директива, е без значение в това отношение.
- 8 Освен това в точка 52 от решение от 17 май 2022 г., Ibercaja Banco, C-600/19 Съдът постановява, че член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която поради действието на силата на пресъдено нещо и на преклузивния срок не позволява нито на съда в производството по принудително изпълнение върху ипотекиран имот да провери служебно неравноправния характер на договорни клаузи, нито на потребителя — след изтичането на срока за подаване на възражение — да се позове на неравноправността на тези клаузи в това производство или в последващо

производство по установителен иск, когато при образуването на производството за принудително изпълнение върху ипотекиран имот посочените клаузи вече са били проверени служебно от съда относно евентуално неравноправния им характер, но съдебното решение, с което се допуска принудителното изпълнение върху ипотекирания имот, не съдържа никакви мотиви, дори в обобщен вид, свидетелстващи за извършването на тази проверка, и в това решение не е посочено, че преценката на съда след посочената проверка повече не може да бъде оспорвана, тъй като не е направено възражение в посочения срок.

- 9 Според запитващата юрисдикция по настоящото дело е възникнал аналогичен на посочения по-горе въпрос. По-специално длъжникът е сключил с Getin Bank S.A. (понастоящем: Getin Noble Bank S.A.) два договора за кредит, в които размерът на кредита е в полски злоти, но неизплатеното салдо е индексирано в швейцарски франкове. Преди всичко обаче е кредитополучателят е можел да погасява вноските по кредита само в полски злоти, като банката е приспадала плащанията от страна на кредитополучателя в полски злоти от салдото по кредита в швейцарски франкове съгласно вътрешната си таблица за обменните курсове, правилата на която не са били изложени в нито един от договорите за кредит. От друга страна, самото салдо по кредита е определено в швейцарски франкове, като е използван курсът „купува“ от таблицата за обменните курсове на банката. Така и двата договора за кредит съдържат т.нар. „клаузи за конвертиране“, които повечето национални съдилища считат за неравноправни съгласно член 385¹, параграф 1 от Гражданския кодекс, като същевременно приемат, че включването на тези клаузи в договор за кредит води до неговата недействителност съгласно член 58, параграф 1 от Гражданския кодекс. Ето защо с голяма степен на вероятност може да се приеме, че ако банка предяви пред общите граждански съдилища иск срещу кредитополучателя за плащане на суми, дължими по договора за кредит, след като разгледа приложените към исквата молба писмени доказателства, съответният съд щял служебно да установи, че договорът за кредит съдържа неправомерни клаузи, които водят до недействителността му и съответно щял да отхвърли иска.
- 10 Запитващата юрисдикция обаче подчертава, че в настоящия случай производството, довело до издаването на заповед за плащане срещу длъжника, е различно. А именно, банката предявява две искания за плащане срещу кредитополучателя в споменатото електронно заповедно производство. В петитума на тези искания банката обосновава претенциите си, като се позовава на договорите за кредит, които е сключила с длъжника, но не посочва, че тези договори са били индексирани в чуждестранна валута или че са съдържали клаузи за конвертиране (и, разбира се, не посочва, че в договора има клаузи, които могат да се считат за неравноправни договорни клаузи). Най-съществено обаче е обстоятелството, че нито един от договорите за кредит не е бил приложен към молбите, тъй като процесуалните разпоредби, уреждащи електронното заповедно

производство, и техническите характеристики на системата, на която то се основава, не позволяват представянето на каквито и да било доказателства в рамките на това производство. Поради това националният съд, който води горепосоченото производство, също не е имал правната и техническата възможност да изиска от банката да представи договорите за кредит. Посоченият съд издава две заповеди за плащане, които не са оспорени от кредитополучателя и съответно влизат в сила. Тези заповеди са обявени за подлежащи на изпълнение и въз основа на така съставените изпълнителни основания е било образувано изпълнително производство срещу длъжника (кредитополучателя), в което съдебен изпълнител е наложил възбрана върху недвижим имот, собственост на длъжника.

- 11 При тези обстоятелства договорите за кредит са представени от банката на съда едва в настоящото производство, т.е. тяхното съдържание никога преди това не е било разглеждано в съдебно производство. След като се запознава със съдържанието на тези договори, запитващата юрисдикция стига до извода, че е налице основание за опасение, че съдържащите се в договорите клаузи за конвертиране представляват неравноправни договорни клаузи, без които договорите не могат да бъдат изпълнени, поради което договорите за кредит трябва да бъдат обявени за недействителни и в резултат на това банката не може да иска от длъжника изпълнение на задълженията за плащане по тях. Националните процесуални разпоредби обаче не позволяват на запитващата юрисдикция да приложи каквито и да било практически последици от тези евентуални констатации. По-конкретно, тези разпоредби предвиждат, че влязъл в сила съдебен акт, включително заповед за плащане, издадена в рамките на електронно заповедно производство, е задължителен за всички съдилища (член 365, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс), а освен това е недопустимо да се проверява дали е налице правно основание за задължение, за което е налице изпълнителен титул (член 804, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс), т.е. в този случай влязлата в сила заповед за плащане, която подлежи на изпълнение.
- 12 Запитващата юрисдикция отбелязва също така, че когато кредитополучателят не е възразил срещу заповедите за плащане, той вече не разполага с никакви правни способности за защита, които на практика могат да доведат до оспорване на задълженията, произтичащи от заповеди за плащане, в които са отразени претенции, произтичащи от договори с неравноправни клаузи.
- 13 С оглед на изложеното запитващата юрисдикция иска да установи дали понастоящем разглежданото процесуално положение не противоречи на член 6, параграф 1 и член 7, параграф 1 от Директива 93/13, както и на принципа на ефективност. Съдът на ЕС многократно е подчертавал, че националните съдилища са длъжни служебно да упражняват контрол за това дали в договорите, сключени с потребители, са налице неравноправни клаузи, а това задължение несъмнено не може да се изпълни в електронно заповедно производство, в което съдът няма възможност да събира и

анализира каквито и да било доказателства (член 505³², параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс) и се основава единствено на съдържанието на молбата и следователно на твърденията на самия молител, който има очевиден интерес да премълчи всички съмнителни договорни разпоредби. Макар да е вярно, че съдебен контрол върху договорите за кредит между страните е щял да бъде възможен, ако кредитополучателят беше оспорил заповедите за плащане (в такъв случай делата щяха да бъдат разгледани от друг национален съд, на който са местно и родово подсъдни и който разглежда граждански производства по общия ред, като съответно по-специално събира и анализира доказателства), настоящият случай не е такъв. Всъщност кредитополучателят е възприел пасивно отношение, което често се наблюдава при лица със значителни дългове. От практиката на Съда обаче следва, че националните съдилища следва служебно да упражняват контрол дали в договорите са налице неравноправни клаузи, а следователно и в случаите, в които страните не поемат инициатива. Следователно изглежда, че дори пасивното отношение на потребителя в този случай не обосновава освобождаването на съда от задължението му служебно да провери дали договорът съдържа неравноправни клаузи.

- 14 В това отношение запитващата юрисдикция иска да установи дали в положение, при което в исковото производство националният съд не е разгледал дали в договора са налице неравноправни клаузи, може да е налице основание да се наруши принципът, произтичащ от член 365, параграф 1 и член 804, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс, че представляващият изпълнително основание влязъл в сила съдебен акт е задължителен за съда, който упражнява надзор над изпълнителното производство. Посочените по-горе разпоредби от правото на Съюза могат да са основание за дерогиране този принцип. В противен случай може да се стигне до ситуация, при която недвижимият имот на кредитополучателя се продава на търг от съдебен изпълнител, а приходите от принудителното изпълнение се предоставят на банката, чието вземане произтича от договори, съдържащи неравноправни клаузи. По този начин потребителят ще претърпи значителни загуби при принудителното изпълнение на задължения, произтичащи от договори за кредит, съдържащи неравноправни клаузи. Подобно положение не само не съответства на заложените в Директива 93/13 принципи, но и противоречи на принципа на ефективност и на целите, посочени в член 169, параграф 1 от ДФЕС и в член 38 от Хартата на основните права.
- 15 Запитващата юрисдикция предлага на Съда да отговори утвърдително на първия въпрос. По-конкретно, разпоредбите на Директива 93/13 предвиждат императивното задължение за националния съд служебно да разгледа сключения между страните договор, за да провери дали той съдържа неравноправни клаузи. По принцип този контрол следва да се осъществи още в исковото производство, но ако в това производство такава проверка не е бил извършена (по-специално при положение, в което съдът, който разглежда делото, не е имал правната и техническата възможност да

извърши такава проверка), тогава това задължение е за съда, упражняващ надзор върху изпълнителното производство, провеждано въз основа на изпълнително основание под формата на влязла в сила и подлежаща на изпълнение заповед за плащане. По принцип влезлите в сила съдебни актове следва да са необжалваеми, но това не изключва допускането на изключения от това правило, обосновани от специални обстоятелства, към които спада необходимостта от извършване на посочената проверка на договора.

- 16 Що се отнася до втория въпрос, запитващата юрисдикция посочва, че ако се приеме, че в настоящия случай съдът, който осъществява надзор върху изпълнителното производство, има възможност да провери дали договорите на длъжника съдържат неравноправни клаузи, тази проверка трябва да се извърши. В настоящия случай обаче длъжникът продължава да не предприема никакви действия, не подава никакви документи, не прави никакви изявления, не предявява искания, не дава обяснения и дори не получава адресираната до него кореспонденция, което, както вече беше посочено, е типично поведение за лицата със значителни дългове. С оглед на това е почти сигурно, че запитващата юрисдикция няма да може да изслуша кредитополучателя или дори да получи писмено обяснение от него. Това положение е проблематично, тъй като член 4, параграф 1 от Директива 93/13 предвижда, че преценката за неравноправност на дадена клауза се извършва, като и се вземат предвид всички обстоятелства, довели до сключването на договора. Тъй като не е възможно да се разпита самият кредитополучател, по принцип е невъзможно да се установят и обстоятелствата по сключването на договора.
- 17 Запитващата юрисдикция обаче си поставя въпроса дали разпоредбите на Директива 93/13 не допускат възможността да се избегне изложението по-горе проблем чрез позоваване на национална мярка за защита на правата на потребителите, каквото е т.нар. „разширено действие“ на решенията на Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Съд за защита на конкуренцията и потребителите, Полша), посочено в член 479⁴³ от Гражданския процесуален кодекс. Тази разпоредба предвижда, че влязлото в сила съдебно решение поражда действие спрямо трети лица от вписването в регистъра на обявената за неравноправна клауза от общите условия на договор.
- 18 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че член 7, параграф 2 и член 8 от Директива 93/13 — за разлика от предходните разпоредби на тази директива — нямат задължителен характер. По-специално, държавите членки не са длъжни да въвеждат производствата за установяване на неравноправния характер по смисъла на член 7, параграф 2 от Директива 93/13. Запитващата юрисдикция обаче счита, че ако държава членка е въвела такава производство, формата му не може да е напълно произволна. Тъй като тези производства преследват целите на Директива 93/13, те трябва да отговарят на изискванията, предвидени в другите разпоредби на Директивата, и по-специално в член 7, параграф 1, към който освен това изрично препраща член 7, параграф 2. Освен това, производствата за

установяване на неравноправния характер на клаузи в договори с общи условия и последиците от съдебните решения, постановявани в такива производства, трябва да са в съответствие с принципите на ефективност и правна сигурност.

19 Запитващата юрисдикция отбелязва, че клаузите, за които трябва да се провери дали представляват неравноправни договорни клаузи, са следните:

- Кредитът се отпуска в полски злоти по обменния курс „купува“ на валутата на индексирание, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила към датата на сключване договора за кредит (§ 1, алинея 2 от договора от 9 януари 2006 г.);

- Кредитът се отпуска в полски злоти по обменния курс „купува“ на валутата на индексирание, посочен в таблицата на обменните курсове, която е в сила в деня на съставяне на договора за кредит (§ 1, алинея 2 от договора от 13 май 2008 г.);

- Всички задължения по договора се погасяват в полски злоти. Размерът на задълженията се определя като равностойността на подлежащата на погасяване сума, изразена във валутата на индексирание, след като тя бъде конвертирана по обменния курс „продава“ на валутата на индексирание, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила в Getin Bank S.A. в деня на получаване на дължимата сума от банката (§ 5, алинея 1 от договора от 9 януари 2006 г.),

- Всички задължения по договора се погасяват в полски злоти. Размерът на задълженията се определя като равностойността на подлежащата на погасяване сума, изразена във валутата на индексирание, след като тя бъде конвертирана по обменния курс „продава“ на валутата на индексирание, както е посочено в таблицата за обменните курсове, която е в сила в Getin Bank S.A. в деня на получаване на дължимата сума от банката (§ 4, алинея 1 от договора от 13 май 2008 г.).

20 В регистъра на неравноправните общи договорни условия обаче се срещат по-специално клаузи от договори с общи условия:

- Кредитът се индексира в CHF/USD/EUR след преизчисляване на отпуснатата сума по обменния курс „купува“ на CHF/USD/EUR съгласно таблицата за обменните курсове на чуждестранните валути, която е в сила в Bank Millennium в деня на отпускане на кредита или транша (клауза № 3178, вписване относно Bank Millennium S.A.);

- В случай на кредит, индексирания спрямо обменен курс на чуждестранна валута, размерът на погасителната вноска се изчислява по действащия в банката обменен курс „продава“ на валутата въз основа на таблицата за обменните курсове на банката към датата на погасяване (клауза 3179, вписване относно Bank Millennium S.A.);

- Конвертирането на кредита във валутата на валоризация се извършва от банката съгласно обменния курс „купува“ на съответната валута съгласно таблицата за обменните курсове на банката, приложима към датата и часа на отпускане на кредита (клауза № 7770, вписване относно mBank S.A.).

- 21 Сравнението на съдържанието на цитираните договорни клаузи, прилагани от Getin Bank S.A., с договорните клаузи на други банки, вписани в регистъра на неравноправните клаузи, води до заключението, че макар да са прилагани от различни банки, между тях има значителни сходства. Най-голямо сходство има между § 5, алинея 1 от договора от 9 януари 2006 г. и § 4, алинея 1 от договора от 13 май 2008 г. и клаузата, вписана в регистъра под № 3179, както и между клаузите на § 1, алинея 2 от двата договора за кредит и клаузите, вписани под № 3178 и 7770.
- 22 Въпреки че смисълът на тези клаузи е един и същ и последиците за потребителите са едни и същи, те са формулирани по различен начин и са изготвени от различни банки. В това отношение запитващата юрисдикция си поставя въпроса дали правото на Съюза допуска последиците от вписването на договорна клауза в регистъра на неравноправните клаузи да се разпростират и спрямо продавач или доставчик, който не е участвал в производството, довело до това вписване.
- 23 Съдът вече е разгледал подобна проблематика в решение от 21 декември 2016 г., Biuro Podróży „Partner“ (C-119/15), като в точка 47 от това решение е постановил, че член 6, параграф 1 и член 7 от Директива 93/13, разглеждани във връзка с членове 1 и 2 от Директива 2009/22 и в светлината на член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че не са пречка за това използването в общи условия на клаузи, чието съдържание е равностойно на съдържанието на клаузи, обявени за недопустими с влязло в сила съдебно решение и вписани в национален регистър на обявените за недопустими клаузи в общи условия, да се смята — по отношение на продавач или доставчик, който не е бил страна по делото, приключило с вписването на тези клаузи в регистъра — за неправомерно поведение, при условие че — което запитващата юрисдикция следва да провери — продавачът или доставчикът разполага с ефективно право да обжалва както решението, с което се констатира равностойността на сравняваните клаузи, от гледна точка на това дали с оглед на всички релевантни обстоятелства по конкретния случай тези клаузи са съдържателно еднакви, в частност предвид пораженията от тях последици в ущърб на потребителите, така и решението, с което евентуално се определя размерът на налаганата имуществена санкция.
- 24 С оглед на горепосоченото решение на Съда няма пречки последиците от вписването в регистъра на неравноправните клаузи да се прилагат спрямо всички продавачи и доставчици, които прилагат определена договорна клауза, а не само спрямо продавач или доставчик, който е бил страна в производството по установяване на неравноправния характер на клаузата и

по вписването ѝ в горепосочения регистър. Освен това тази последица се прилага за всяка клауза, която е „идентична по същество“, без непременно да е идентична от езикова гледна точка.

- 25 Запитващата юрисдикция изпитва обаче съмнение дали изложеното по-горе тълкуване на правото на Съюза се прилага за всички съдебни производства, в които участват продавачи или доставчици, включително и за производства, в които една от страните е потребител, сключил договор с въпросния продавач или доставчик. Всъщност запитващата юрисдикция отбелязва, че преюдициалният въпрос, на който Съдът отговаря в решението си от 21 декември 2016 г., е зададен от Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд, Варшава, Полша) в рамките на производство между търговец и Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (председател на Службата за защита на конкуренцията и потребителите), който налага на този търговец административно наказание за използването на договорни клаузи със съдържание, съответстващо на клаузи, вписани в регистъра на неравноправните клаузи.
- 26 Освен това на 20 ноември 2015 г. седемчленен състав на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) постанови тълкувателно решение III CZP 175/15, съгласно което вписването в регистъра на неравноправните клаузи не се прилага за продавачи или доставчици, различни от този, за който се отнася съответното производство. Sąd Najwyższy (Върховен съд) мотивира тази констатация по следния начин: „Становището, че съдебно решение, с което се уважава иска за установяване на неправомерния характер на клауза от общите условия на договор, има действие erga omnes, но може да се противопостави само на продавача или доставчика ответник, е в съответствие с принципа, съгласно който следва да се гарантира правото на изслушване. [...] Обстоятелството, че задължителните последици от решението, с което се уважава иск за установяване на неравноправния характер на клауза от договор с общи условия, се ограничават само до продавача или доставчика ответник, означава, че неблагоприятните последици от това решение се отнасят само до субекта, който е имал право да бъде изслушан в производството. Тези последици се изразяват в широка по обхват намеса в правната сфера на продавача или доставчика ответник, който трябва да се съобрази с обстоятелството, че във всеки отделен правен спор, по който е страна, съдът ще е длъжен да установи неправомерния характер на разглежданата договорна клауза, тъй като е обвързан от преюдициалния характер на посоченото решение, както и с обстоятелството, че ако отново приложи оспорената клауза, председателят [на Службата за защита на конкуренцията и потребителите] може да започне срещу него производство за преустановяване на това поведение като практика, накърняваща колективните интереси на потребителите по смисъла на член 24, параграф 2, точка 1 от Закона за конкуренцията и защитата на потребителите с всички възможни последици. Ако тези последици се разпрострат и спрямо други продавачи или доставчици, които не участват в производството на страната на ответника, това би наложило, именно поради

естеството и обхвата на последиците, приемането на нормативно установени решения, които адекватно да гарантират правото им на изслушване.“

- 27 С оглед на изложеното запитващата юрисдикция изпитва съмнения дали принципът, установен в решение на Съда от 21 декември 2016 г., се прилага за всички съдебни производства с участието на продавачи или доставчици, или само за част от тях. Да се приеме, че разпоредбите на правото на Съюза позволяват последиците от вписването в регистъра на неравноправните клаузи да се противопоставят на всеки продавач или доставчик във всяко производство, би означавало да се отстъпи от принципа, установен в тълкувателно решение от 20 ноември 2015 г., постановено от Sąd Najwyższy (Върховен съд) повече от година по-рано.
- 28 Изложеното по-горе заключение би имало значение за решаването на настоящото дело. По-конкретно, ако се установи, че запитващата юрисдикция има възможност да разгледа неравноправните договорни клаузи, съдържащи се в договорите на длъжника с Getin Bank S.A., и че е достатъчно да установи, че те са „идентични по същество“ с клаузите, вписани под № 3178, 3179 и 7770 в регистъра на неравноправните клаузи, за да ги обяви за неравноправни, това би означавало, че Getin Noble Bank S.A.A. не е имала правно основание да започне изпълнително производство срещу длъжника по настоящото дело, поради което производството следва да бъде прекратено от съдебния изпълнител.
- 29 Запитващата юрисдикция предлага на Съда да отговори отрицателно на втория въпрос по следните съображения. Регистърът на неравноправните клаузи е един от най-ефективните инструменти за осъществяване на защита на потребителите срещу неравноправни клаузи. Това от своя страна обосновава възможно най-широката приложимост на последиците от вписванията в този регистър. Всяко вписване в регистъра е извършено въз основа на окончателно решение на Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Съд за защита на конкуренцията и потребителите), който е специализиран по дела за защита на потребителите и чиито решения освен това подлежат на обжалване, а решенията, постановени в производството пред втората инстанция, подлежат на контрол от страна на Sąd Najwyższy (Върховен съд) в случай на касационно обжалване. Следователно неучастието на конкретен продавач или доставчик в производството по установяване на неправомерния характер на определена клауза, не е пречка да се приложат всички последици от вписването в регистъра на неправомерните клаузи и спрямо него. Също така не е необходимо договорната разпоредба, прилагана от продавача или доставчика, и клаузата, вписана в регистъра на забранените клаузи, да са идентични от езикова гледна точка. Напротив, решаващият критерий следва да бъде действителният смисъл на клаузите, т.е. последиците, които дадена договорна клауза има за потребителя. Прекомерното ограничаване на приложното поле на регистъра на неправомерните клаузи (ограничавайки действието му само до продавачи или доставчици, които са страни по производства пред Sąd Ochrony

Konkurencji i Konsumentów (Съд за защита на конкуренцията и потребителите), и до договорни клаузи, които дословно съответстват на вписванията в регистъра) би довело до прекомерно ограничаване на защитата, която той е предназначен да гарантира на потребителите. Често се случва голям брой продавачи и доставчици да използват неравноправни договорни клаузи, които имат един и същи смисъл, но са формулирани по различен начин, като в този случай, за да не се прилагат тези клаузи, би било необходимо всеки път да се води ново съдебно производство, което на практика е нереалистично. Следователно няма да се постигнат целите на Директива 93/13.

- 30 Що се отнася до искането на запитващата юрисдикция преюдициалното запитване да се разгледа по реда на бързото производство, посочената юрисдикция подчертава, че в рамките на изпълнително производство, върху което тя упражнява надзор, съдебният изпълнител е наложил възбрана върху недвижимия имот, направил му е опис и оценка и след подаване на съответните молби от вискателите недвижимият имот е трябвало да се продаде на електронен търг. Същевременно запитващата юрисдикция уточнява, че в резултат на отправянето на настоящите преюдициални въпроси производството пред нея е спряно, но не и самото изпълнително производство, което се води от съдебен изпълнител. Производството по принудително изпълнение подлежи на спиране в строго определени случаи, като отправянето на преюдициално запитване не представлява основание за спирането му. Ето защо продажбата на търг на недвижим имот и последващото му възлагане, прехвърлянето на собствеността и разпределянето на сумите, получени от принудителното изпълнение, могат да доведат до положение, при което, първо, длъжникът губи своя недвижим имот и, второ, вискателят получава недължими суми от изпълнението. Тези последици могат да бъдат трудно поправими или дори необратими и потребителят би могъл в бъдеще евентуално да упражни правата си чрез иск за обезщетение, който обаче не защитава в пълна степен правата му.
- 31 В това отношение запитващата юрисдикция посочва, че както е постановил Съдът в точка 57 от решение от 17 май 2022 г., Ibercaja Vanco, C-600/19, в случай като разглеждания в главното производство, в който производството по принудително изпълнение върху ипотекиран имот е приключило и правото на собственост върху този имот е прехвърлено на трето лице, съдът, действайки служебно или по искане на потребителя, вече не може да извършва проверка на неравноправния характер на договорни клаузи, която би довела до отмяна на актовете за прехвърляне на собствеността и би поставила под въпрос правната сигурност на вече извършеното прехвърляне на собственост на трето лице.